

hibáit, jól látja tévedéseinket. De rokonszenves a hangja és kiemelkedik a többi hasonló tárgyú külföldi mű közül. Sir Robert Donald *The Tragedy of Trianon* c. könyvével kiegészítve, a Wayfarert bizalommal adhatjuk minden magyarbarát angol vendégünk, ismerősünk kezébe.

Szóke Mihály.

KÉRDÉSEK.

1. Hiba-e a hivatalos nyelvben a szenvedő alak? Nem volna-e jobb helyette a cselekvő igés szerkezet?

2. Van-e az alföldi nép házában bizonyos ládafajta, amelynek *szék-rény*, *szökrény* vagy *szuszék*, *szuszik*, *szuszok* a neve. Szíves választ kérünk arra nézve, hogy hol ismernek ilyen ládát, mi a neve, milyen célra használják és milyen az anyaga, alakja és diszítése. Szívesen vennék esetleg egy kis rajz vagy fénykép mellékelését.

3. Ismeri-e valahol az alföldi nép az *ors* tájszót? Ha igen, mi a jelentése? Kérünk 1–2 mondatot, amelyben használni szokták.

FELELETEK.

Felelet az 1. kérdésre. A szenvedő alak a rokon nyelvektől való elválás után fejlődött ki a magyar nyelvben a cselekvő tárgyas igeragozásból. Régen a tárgynak nem volt ragja (ma is még: *fa-vágó*, *fa-vágni*, *kalap-levéve*). Tehát ha azt akarták mondani, hogy „a fát eltörik” vagy „a fát eltörék”, így mondták *ragtalan tárggyal*: „a *fa* eltörik”, „a *fa* eltörék”. Azt, hogy *hallják*: audiunt id., régen úgy mondták, hogy: *hallik*, azt, hogy *hallák*: „audiebant id., így: *hallék*. Tehát ha *ragtalan tárggyal* azt akarták mondani régen, hogy: „a *zajt* hallják”, „a *zajt* hallák”, így kellett mondani: „a *zaj* hallik”, „a *zaj* hallék”. Mikor aztán a *ragtalan tárgy* mellett kifejlődött a *-t* ragos tárgy („a *fát* eltörik”, „a *fát* eltörék”), az ilyen mondatokban, mint „a *fa* eltörik”, „a *fa* eltörék”, a *fa* alanynak, az *eltörik* visszaható vgy szenvedő állítmánynak tetszett. A visszaható igékről az *-ik* rag mint egyes harmadik személyrag áttért a tárgyatlan cselekvő igékre is; a régi *aluszon*, *észén* v. *ész* helyébe ez került: *aluszik*, *észik* (az *ész* ma is tárgyas: „ész a fene”). A régi kódexekben ilyeneket olvasunk: „az imádságot *elvégezik*” (cselekvő) és „az imádság *elvégezik*” (visszaható). Azt, hogy „a munkát más által végeztetik”, *ragtalan tárggyal* így mondták: „a munka más által végeztetik” — íme ez a példa mutatja, hogy lett a szenvedő *-tatik*, *-tetik* a művelető *-tet* képzőből és az *-ik* a többes harmadik személyragból.

A *-tatik*, *-tetik* tehát nem finnugor, nem is ugor, de nem is idegen, hanem tősgyökeres magyar származású.

Hogy vele élni szabad-e, nem-e: az nem nyelvhelyesség kérdése, hanem stílus kérdése — műfaja válogatja.

Mindezeket a közel jövőben bővebben fogom kifejteni.

Mások szerint ugyanis a *-tatik*, *-tetik* valamikor *-tatvik*, *-tetvik* volt. Ebben a *v* finnugor eredetű visszaható képző lett volna, de már eltűnt a *t* után; az *-ik* pedig azonos volna egy „maga” jelentésű vogul *tük* szóval.

Mészöly Geedon.